

POSTANOWIENIE

Dnia 13 kwietnia 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Lech Walentynowicz

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie z powództwa A. J., D. J. i M. J.

przeciwko J. S. i M. S.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 13 kwietnia 2005 r.,
zażalenia powodów na postanowienie Sądu Okręgowego w W. z dnia 7 października
2004 r., sygn. akt II Ca (...),

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w W. postanowieniem z dnia 7 października 2004 r. odrzucił, jako spóźnioną, apelację powodów A. J. i M. J. wniesioną w dniu 3 sierpnia 2004 r. od wyroku Sądu Rejonowego ogłoszonego w dniu 29 czerwca 2004 r., zaznaczając, że wnioski z dnia 30 czerwca 2004 r. o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku został złożony wyłącznie przez powódkę D. J.

W zażaleniu powodowie zarzucając naruszenie art. 73 § 2 k.p.c. przez jego nieuwzględnienie przy ocenie skutków procesowych wniesionego przez powódkę wniosku z dnia 30 czerwca 2004 r., żądali zmiany zaskarżonego postanowienia przez „przyjęcie do rozpoznania apelacji powodów A. J. i M. J.” ewentualnie uchylenia zaskarżonego postanowienia „i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie powodów oparte jest na założeniu, że powodów łączy współuczestnictwo materialne jednolite, a zatem – jak twierdzą skarżący – złożony przez powódkę w dniu 30 czerwca 2004 r. wniosek o doręczenie wyroku z uzasadnieniem odniósł skutek także wobec powodów A. J. i M. J.

Ze współuczestnictwem jednolitym mamy do czynienia wtedy, gdy z istoty stosunku spornego lub z przepisu ustawy wynika, że wyrok ma niepodzielnie dotyczyć wszystkich współuczestników (art. 73 § 2 k.p.c.). Oznacza to, że wyrok wydany w sprawie z ich udziałem musi zawierać jednolite rozstrzygnięcie w stosunku do wszystkich współuczestników. W przypadku współuczestnictwa jednolitego, wyrażona w art. 73 § 1 k.p.c. zasada samodzielności działania współuczestników nie działa w stosunku do współuczestników jednolitych, bowiem konieczność jednolitego rozstrzygnięcia musi ograniczać ich samodzielność. Dlatego też czynności procesowe działających współuczestników skuteczne są wobec nie działających. Przykładowo - udzielenie odpowiedzi na pozew, czy też stawiennictwo na rozprawie i udział w niej jednego ze współuczestników jednolitych uniemożliwić będzie wydanie wyroku zaocznego w stosunku do współuczestników nie działających w sprawie a wniesienie apelacji przez jednego ze współuczestników jednolitych spowoduje, że Sąd Apelacyjny rozpozna sprawę w stosunku do wszystkich współuczestników. Gdyby więc powodów łączyło współuczestnictwo jednolite, to apelacja wniesiona przez powódkę odniosłaby skutek w stosunku do A. J. i M. J.

W rozpoznawanej sprawie przedmiotem sporu jest roszczenie o zapłatę kwoty 15.600 zł tytułem zwrotu zadatku jaki powodowie wpłacili pozwanym, zawierając przedwstępna umowę sprzedaży lokalu mieszkalnego. Z żadnego przepisu prawa nie wynika, że w takiej sprawie zachodzi konieczność jednolitego rozstrzygnięcia.

Rozważenia wymagała zatem kwestia, czy istota spornego stosunku prawnego uzasadnia współuczestnictwo jednolite powodów. Konieczność jednolitego rozstrzygnięcia wypływająca z istoty spornego stosunku prawnego powinna pociągać za sobą konieczność współwystępowania podmiotów w sprawie, chyba że podmiotom tym przyznana została samodzielność działania. Wynika z tego, że współuczestnictwo jednolite, powstałe z istoty stosunku prawnego, obejmuje przypadki współuczestnictwa koniecznego (art. 72 § 2 k.p.c.). Czynne współuczestnictwo konieczne występuje niezmiernie rzadko, z reguły gdy przedmiotem żądania jest świadczenie niepodzielne. Przyjmuje się, że nie zachodzi ono, gdy przy silnej więzi wewnętrznej między

podmiotami skumulowanych podmiotowo stosunków prawnych istnieje przepis dający poszczególnym podmiotom prawo samodzielnego działania. Nie zachodzi więc współuczestnictwo konieczne po stronie powodowej, gdy powództwo wytoczone przez jednego z nich zmierza do zachowania wspólnego prawa współwłaścicieli (por. orzeczenia SN z dnia 20.X.1975 r., III CRN 288/75, OSNCP 1976, nr 10, poz. 211, z dnia 30.III.1962 r., 3 CR 237/62, OSNCP 1963, nr 2, poz. 48).

Nie budzi wątpliwości, że z roszczeniem będącym przedmiotem sporu każdy z powodów może wystąpić osobno, dla zachowania bowiem legitymacji procesowej czynnej w sprawie przeciwko pozwanemu o zwrot zadatku nie ma konieczności łącznego występowania osób, które przekazały zadatek. Inaczej ocenić należałoby tę kwestię, gdyby powodowie wystąpili z powództwem o zobowiązanie pozwanych do zawarcia przyrzeczonej umowy sprzedaży, w takiej sytuacji zarówno po stronie powodowej, jak i pozwanej musieliby wystąpić wszyscy kontrahenci takiej umowy, a rozstrzygnięcie sprawy powinno dotyczyć niepodzielnie wszystkich współuczestników.

Skoro powodów nie łączy współuczestnictwo jednolite czynność procesowa powódki w postaci złożonego wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku – wbrew twierdzeniu skarżących – nie mogła odnieść skutku wobec pozwanych. Apelacja powodów wniesiona z uchybieniem wymagań określonych w art. 369 k.p.c. podlegała więc odrzuceniu (art. 373 w zw. z art. 370 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało orzec jak w sentencji (art. 394¹ § 3 i art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz. U. Nr 13, poz. 98).